

İNSAN HAKLARINA, HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜNE SAYGI VE «TERÖRLE MÜCADELE KANUNU»

Av. Önder SAV

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Geride fevkalade başdöndürücü olaylarla dolu bir sene bıraktık. Ağustos'ta Irak'ın Kuveyt'i işgali ile başlayan Körfez krizi ve savaş bile devletlerin, insanların dostluk, barış ve birlik arayışlarını, hukukun üstünlüğüne ve insan haklarına saygıyı gölgeleymemiştir. Hukukun üstünlüğü ve insan hak ve özgürlükleri uğruna aşılmaz sanılan duvarlar aşılmış, yıkılmaz sanılan diktatörler, tek adamlar devrilmiştir.

21 Kasım 1990 tarihinde 34 ülkenin imzaladığı «Yeni Bir Avrupa İçin Paris Şartı» adlı bildiri, yeni bir demokrasi; barış ve birlik dönemi başlatmıştır. Bu bildiri bütün insanlığa önemli mesajlar vermiştir. Bildiride yazılı olan «İnsan hakları ve temel özgürlükleri, hukukun güvencesi altındadır. Demokrasinin temeli, insanın şahsına saygı ve hukukun üstünlüğüdür. Demokrasi, kamu makamlarının hukuka riayet etmek vecibesini ve adaletin yansız bir şekilde dağıtılmasını da zaruri kılar. KİMSE, HUKUKUN ÜSTÜNDE OLAMAZ» cümleleri hepimiz için büyük önem taşımaktadır.

Aralarında ülkemizin de bulunduğu imzacı devletler, ilişkilerinin temelinin, demokratik değerlere insan hakları ve temel özgürlüklere olan bağlılıklarının teşkil ettiğini kabul etmişlerdir. Kendi iç hukukunda Paris Şartı ilkelerine uygun düzenlemeler yapmayan, hukukun üstünlüğü ilkesine aykırı davranan devletlere artık, demokratik hukuk devleti olarak bakılmayacak, böyle devletler, «KEYFİ DEVLET» olarak niteleneceklerdir.

Demokratik Hukuk Devleti ilkesi ile bağdaşması mümkün olmayan ancak keyfi devlet anlayışına uygun düşen «Terörle Mücadele Kanunu» toplumumuzda ciddi şekilde tartışılmaktadır; düzeltilinceye kadar da tartışılacaktır.

Her uygar demokratik ülkenin teröre karşı çare ve önlemler düşünmesi doğaldır. Terörün demokrasi ve hukuk devleti ile bağdaşır yanı yoktur. Terörün ve teröristin her çeşidine, kişi terörüne de örgüt terörüne de devlet terörüne de karşıyız. Ancak yasa ile terörün önlenmesi bahanesi altında insanın temel hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması, yargılamanın temel ilkelerinin bir kenara bırakılması, hatta çığnması, işkenceye yeşil ışık yakılması hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesi ile bağdaştırılmaz.

Terörle mücadele yasasındaki, TERÖR tanımı; belirsizdir. Ceza Hukukundaki kanunsuz suç olmaz ilkesine aykırıdır. «Devlet otoritesini zaafa uğratmak» «Kamu düzeni» «Genel sağlığı bozmak» gibi esnek ve kaypak deyimlerin, kanun kapsamı içine alınması, kavram kargaşasına yol açacak, insanlarımız yok yere suçlanacak, aşırı ve yanlış yorumlarla yargılanacaklar ve ızdırap çekeceklerdir.

Doğal yargıç ilkesine aykırı olduğu tartışılmayacak olan DGM'nin görev alanı genişletilmiş ve olağanüstü mahkemeler, olağan mahkemeler haline getirilmiştir. Ülkemiz sürekli OLAĞANÜSTÜ HÜKÜMLER ve mahkemeler ile yönetilmek istenmektedir. Çözümün demokrasinin bütün kurum ve kuralları ile işletilmesinde olduğu bir türlü görülemiyor, aksine demokrasinin ensesinde DEMOKLESİN kılıçları korunuyor.

Ülkemizde, yıllardır TCK. 141-142 ve 163. maddelerinin kaldırılması, düşüncenin özgürce açıklanması, demokrasimizin ayıplı olmaktan kurtarılması için uğraş veriliyor. Bu bakımdan TCK. 141-142 ve 163. maddelerinin kaldırılmasını olumlu bulmaktayız. Ancak yasa, 23. maddesi ile verdiği özgürlüğü, 1-7 ve 8. maddeleriyle geri almaktadır. Herhangi bir söz, yazı ve eylem, geniş bir yorumla kolayca terör tanımı içine alınabilecektir. Ayrıca terörü tanımlayan 1. maddede silahla yapılan eylemden bahsedilmemekte böylece sözler ve yazıların da baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma sindirme veya tehdit yöntemleri olabileceği benimsenmektedir.

Yasanın 2. maddesinde «amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçlusudur.» denilmekte kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi zedelenmektedir. Ayrıca yasa ile yeni bir «PROPAGANDA» suçu oluşturulmuş, açık olmayan ve kaypak tanımlamalar ve suçlarla BASIN VE DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ engellenmiştir.

Basın için layık olmadığı, hak etmediği yeni ve ağır cezalar öngörölmüş, basının özgürce haber vermesi, kamuoyunu aydınlatması kısıtlanmak istenmiştir. Mevkute sahipleri ve sorumlu müdürlerine getirilen büyük para cezaları ile basının üzerinde yoğun bir «EKONOMİK BASKI» yaratılmıştır. Ayrıca 8. maddenin 2. fıkrası ile sorumlu müdürler için hapis cezası uygulamasına dönölmesi de bir başka garabet olmuştur.

Birlikte işlenen suçlarla ilgili TCK. hükümleri, bugün bile uygulamada tartışmalara yol açarken yasa ile yeni «TOPLU SUÇ» «ÖRGÜT SUÇLUSU» tanımları getirilmiş, belirsizliklere ve yanlış yorumlara neden olacak hükümler konulmuştur. Ayrıca cezanın YUKARI SINIRININ aşılabileceğinin kabulü de bir başka yanlışlık olmuştur.

Yasa ile Anayasa ve Ceza Yargılama Hukukunun ilkelerine aykırı olarak «AÇIK YARGILAMA» kısıtlanmıştır. Yasa kapsamına giren suçların soruşturması sırasında sanıkların ve tanıkların ifadelerini alan, olay ve tesbit tutanağı düzenleyen zabıta amir ve memurları, ancak ZARURET görülmesi halinde TANIK olarak ve GİZLİ DURUŞMADA dinlenebileceklerdir. Böylece büyük ölçüde mahkeme kararlarına dayanak yapılacak olan, tutanakların açık duruşmada tartışılması olañağı ortadan kaldırılmakta, tutanaklara gizli belge niteliği kazandırılmakta, duruşmaların açıklığı ilkesi zedelenmekte, SAVUNMA HAKKI VE OLANAĞI yokedilmektedir.

Hem bu katı gizlilik ve hem de terörle mücadelede görevlendirilmiş kişilerin suç işlemeleri halinde kamu davası açılıncaya kadar tutuksuz yargılanmaları, haklarında kişilik, kimlik, benlik ve nitelik değiştirmeleri dahil her türlü koruma tedbirlerinin alınabilmesi, ölkemizde var olan İŞKENÇE söylentilerine yenilerini katarak işkence ile itiraf elde etme heveslerini kabartarak, işkencilerin yaptıklarının yanlarına kâr kalması, yargılanmaması sonuçlarını yaratacaktır. Abdülhamit Anayasasında bile yasaklanan insanlık suçu İŞKENÇE'ye geçit veren böyle bir yasa toplumda düş kırıklığı yaratmıştır.

Terörle mücadelede görevlendirilmiş suç işleyen kişilere ve sanıklara tutulacak avukat sayısının sınırlandırılmasının savunma hakkı ile bağdaşır yanı yoktur. Sanık görevlileri için tutulacak avukatların ücretlerinin, avukatlık ücret tarifesine bağlı olmaksızın, ilgili kuruluşların bütçelerine konacak ödenekten karşılanmasını ve böylece sanık görevlilerin savunuculuğunun özendirilmesi-

ni, savunma mesleği açısından fevkalade sakıncalı ve tehlikeli bulmaktayız.

Yasa kapsamına giren suçlardan dolayı verilen cezaların para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilememesi ve ertelenememesi, Ceza Hukukunun temel ilkelerine aykırıdır. Ayrıca şartla salıverme hükümlerinin, bazı suçlulara farklı uygulanması da adalette eşitlik ilkelerine aykırı olmuştur. Bir kısım suçlular için geçici 1. maddede ölüm cezası hükümlülerinin 10 yılını, müebbet hapis cezası hükümlülerinin 8 yılını, diğer cezaların bertebirini yeterli gören yasa, 125-146 (son fıkra hariç) ve bazı diğer suçları işleyenler için 20 yıl - 15 yıl ceza ve cezaların üçtebirini çekmelerini şart koşturmuştur.

Basından öğrendiğimize göre yasanın, Adalet uygulanmasındaki eşitsizliğini kabul eden askeri mahkemeler, anayasaya aykırılık iddialarını ciddi bularak veya re'sen karar vererek konuyu Anayasa Mahkemesinin denetimine götürme kararları vermişlerdir.

Bunlardan, İstanbul 4. Kolordu (2) Nolu Askeri Mahkemesi'nin kararının gerekçesi çok ilginçtir. «Geçici 2. madde (son fıkrasındaki geçici 1. maddeye yapılan atıf hükmü hariç) ve geçici 3. madde hükümleri, bu hükümlüler hakkında da uygulanır» denilmekte olup, belirtilen geçici maddelerin incelenmesinde, geçici 4. maddede gösterilen suçlardan hükümlü bulunanların cezalarına ilişkin infaz sürelerinin, geçici 1. maddede öngörülen sürelerden mislilik arz eder şekilde farklılık gösterdiği ortadadır. 3713 sayılı Kanunun belirtilen geçici 1 ve 4. maddelerindeki bu farklılık, meşruten tahliyeyi düzenleyen 647 sayılı Kanunun (infaz yasası) 19. maddesinin gelişimi dikkate alındığında, hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşip eylem (suç) ile ilişkisi kesilen ve statüsüne giren kişinin, aynı genel koşullarda cezalarını çekmesi, meşruten tahliye şartlarının da aynı konumda bulunan tüm hükümlülere uygulanması gerektiği yolundaki hukukun genel prensiplerine aykırı olduğu gibi, mahiyeti itibarıyla suçun niteliği ve vasfı ile ilgili olmayıp, bütünüyle cezanın infazına ve kişinin topluma uslandırılarak kazandırılmasına yönelik meşruten tahliye müessesesinin amacına da ters düşmektedir.»

Aynı konumda bulunan hükümlülerin işledikleri suçların vasfına göre iki ayrı gruba ayrılarak infazda farklı uygulamalara gidilmesinin, Anayasanın 2. maddesinde belirtilen «hukuk devleti»

ile 10. maddesinde yer alan «herkesin ayırım gözetilmeksizin yasalar önünde eşitliği» ilkelerine aykırı olduğu açıkça belirtilmiştir.

Bu gerekçede, «Terörle Mücadele Kanunu»nun insan haklarına, hukukun üstünlüğüne ve Anayasaya aykırılığı açıkça vurgulanmaktadır.

Yasada bir başka müphemiyet de geçici 5. maddede vardır. Türk vatandaşlığı kaybettirilenlerin yurda girişlerinde herhangi bir şart aranmayacak ve hudut kapılarında girişleri engellenmeyecek ama bu insanlar «suçlu sayılıp gözaltına alınarak, yargılanıp mahkûm mu edilecekler, haklarında hangi yasaya göre işlem yapılacaktır?» soruları cevapsız kalmaktadır.

Şimdi sormak gerekir. «Terörle Mücadele Kanunu» düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğüyle bağdaşabilir mi? Fertler keyfi şekilde tutuklanmayacakları, işkenceye tâbi tutulmayacakları güveni içinde olabilirler mi? Bir suçla itham edildikleri zaman ADİL ve ALENİ şekilde olağan bir mahkemede yargılanacaklarına inanabilirler mi? İnsanların, hak ve özgürlüklerinin hukuk güvencesi altında olduğu söylenebilir mi? Bu sorulara verilecek cevap elbette «HAYIR» dır.

Görülüyor ki «Terörle Mücadele Kanunu» KİŞİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ ve SAVUNMA HAKKI bakımından TUZAKLARLA, Ceza Hukuku ilkeleri bakımından YANLIŞLIKLARLA ve demokrasi yönünden de taşınamaz AYIPLARLA yüklüdür; çağdaş, uygar demokratik hukuk devletine yakışmayan bir yasadır.